

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КАМ'ЯНСЬКИЙ ФАХОВИЙ МУЗИЧНИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ МИРОСЛАВА СКОРИКА»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
музичної школи
елементарного підрівня початкової
мистецької освіти
(інструментальні класи та спів)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Педагогічної ради

КЗ «КФМК ім. М. Скорика» ДОР»

(протокол від 31.08.2022 №__1__)

Голова Педагогічної ради

Ірина ВЕЛИКОДНА

Кам'янське 2022 рік

I. Загальні положення

Основною метою освітньої програми є всебічний розвиток дитини, формування загальної естетичної культури, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій у процесі навчання та активної виконавської діяльності, а також професійних компетентностей початкового рівня в обраному виді мистецтва.

Освітня програма елементарного підрівня музичного спрямування, початкової мистецької освіти, інструментальні класи, (далі – Освітня програма) є документом, який визначає загальний нормативний зміст, основні засади й підходи до організації освітнього процесу в музичній школі Кам'янського фахового музичного коледжу імені Мирослава Скорика (далі школа), мету навчання, перелік освітніх компонентів (навчальних дисциплін та контрольних заходів), їх логічну послідовність та обсяг навчального навантаження, що забезпечує набуття учнями обов'язкових результатів навчання (компетентностей) з музичного мистецтва.

Освітня програма розроблена на основі Типової освітньої програми елементарного рівня початкової музичної освіти напряму "Музичне мистецтво", затвердженої наказом Міністерства культури України від 24.04.2019 № 352. Опанування Освітньої програми дає можливість застосовувати набуті в процесі навчання компетентності в своєму повсякденному житті, а також, продовжити здобуття початкової мистецької освіти на базовому (середньому) підрівні початкової мистецької освіти професійного спрямування.

Нормативний обсяг навчального навантаження на одного учня, як загальний, так і за освітніми компонентами, є мінімально необхідним для набуття компетентностей початкової музичної освіти елементарного підрівня та базового підрівня професійного спрямування і не може бути скорочений або зменшений, крім таких випадків:

- зарахування на навчання за освітньою програмою учня старшого від 9 років (четвертий клас початкової загальноосвітньої школи), коли його початкові здібності, продемонстровані на вступному прослуховуванні та психофізична готовність учня дозволяють опанувати зміст освітньої програми в швидкому темпі (замість чотирьох років – три роки або два);
- зарахування на навчання за Освітньою програмою учня з числа дорослих, коли його початкові здібності, продемонстровані на вступному прослуховуванні дозволяють опанувати зміст освітньої програми в швидкому темпі.

Рішення про скорочення нормативного строку здобуття початкової музичної освіти та обсягу опанування Освітньої програми на початковому етапі

приймається узгоджено викладачем з фаху, батьками, іншими законними представниками учня (для учнів шкільного віку) або з самим учнем (для дорослих) та педагогічною радою школи. Скорочення строку опанування освітньої програми та зменшення обсягу годин на вивчення окремих дисциплін для учнів, які потребують звичайного темпу навчання, не допускається.

У програмі пропонується орієнтовний розподіл навчальних модулів відповідно до строків навчання:

чотирирічний строк – шістнадцять модулів (орієнтовно 4 модулі на рік);

трирічний строк - шістнадцять модулів (орієнтовно 5 модулів на перший та другий рік, 6 модулів на третій рік навчання);

дворічний строк – шістнадцять модулів (орієнтовно 8 модулів на рік). Освітня програма визначає види навчальних занять, форми та засоби поточного і підсумкового контролю та рекомендації щодо їх проведення, а також загальні підходи до оцінювання рівня досягнення учнями обов'язкових результатів навчання. Складником Освітньої програми школи є навчальний план, який складається на весь строк навчання за програмою та містить усі передбачені нею освітні компоненти з можливістю реалізувати варіативність змісту освіти.

Освітня програма є документом, що визначає завдання, цілі, пріоритети, особливості змісту та організації музично-педагогічного освітнього процесу закладу, який являє собою органічне поєднання виховання та навчання.

Мета Освітньої програми – створення системно збалансованої структури, яка поєднує в собі виховні та розвиваючі функції, направлені на розвиток духовної, емоційної, інтелектуальної сфери учнів, забезпечення освітніх потреб кожного учня відповідно до його нахилів, інтересів, можливостей, вирішення завдань виховання та загального розвитку дитини зі зважуванням на вікові та психологічні властивості дитини; узагальнення та систематизація нормативного змісту навчання в логічній послідовності для досягнення учнями визначених нормативних результатів навчання шляхом застосування комплексу музично-педагогічних методів, підходів та інструментів; організація співтворчості та взаємодії викладача і учня у спільному прагненні до досягнення успіху у навчанні.

Освітня програма побудована на принципах музичної педагогіки та виховання, які сприяють кращому засвоєнню знань та розумовому розвитку:

- принцип узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів;
- принцип доступності та практичної спрямованості змісту навчання;
- принцип наступності і перспективності навчання;
- принцип логічної послідовності опанування змісту і достатності обсягу навчання та освітніх компонентів для набуття учнями нормативних

результатів навчання;

- принцип наочності навчання;
- принцип систематичного та послідовного навчання;
- принцип усвідомленого засвоєння знань;
- принцип міцності знань;
- принцип активності;
- принцип єдності виховання, освіти, розвитку;
- принцип індивідуального підходу;
- принцип зв'язку навчання з життям;
- принцип забезпечення умов для отримання початкової музичної освіти;
- принцип формування системи музичних знань;
- принцип розвитку вміння застосовувати отримані знання в процесі вирішення творчих завдань;
- принцип формування стійкого інтересу учня до музичної діяльності;
- принцип виховання музичного інтелекту;
- принцип самостійності дитини;
- принцип виховання творчої дисципліни тощо.

Мета опанування нормативного змісту програми:

- виявлення та розвиток творчих, виконавських задатків дитини, планомірне та систематичне формування музично-інтонаційного мислення учнів, початкових теоретичних, теоретико-практичних, практичних, виконавських компетентностей з музично-інструментального мистецтва;
- формування мотиваційних стимулів в оволодінні знаннями, які передбачають стійке, емоційно позитивне ставлення до процесу навчання в інструментальних класах школи та зацікавленість у виконавському саморозвитку.
- розвиток музичної культури дитини, який дозволяє вирішувати художні та технічні завдання; розвиток вольових якостей дитини як-от наполегливість, зосередженість, увага, цілеспрямованість, що сприяють удосконаленню засвоєних знань, умінь, навичок;
- здійснення принципу всебічного розвитку особистості, принципу ставлення до навчання як до творчості, що не сумісна з байдужим, незацікавленим відношенням до справи сприяють розумінню учнями глибини та неповторності загально – культурних мистецьких цінностей;
- формування стійкого інтересу до музикування, захопленості, зацікавленості у спілкуванні з мистецтвом, позитивного ставлення до навчання, формування особистості, що розвивається у світі, що постійно змінюється.

Для успішної реалізації змісту навчання доцільно враховувати психологічні

особливості основних сфер особистості, які тісно взаємопов'язані та створюють єдиний ансамбль психічних функцій, у структурі яких одні можуть відігравати провідну роль, а інші допоміжну.

У когнітивній (пізнавальній) сфері

- заохочення учнів до творчої гри, що сприятиме розкриттю джерела вроджених творчих здібностей;
- використання змішаних форм навчальної роботи та гри, що дає можливість створити оптимальну основу для навчання та творчості дитини, самовираження її через власні музичні твори;
- формування спеціальних знань і навиків що сприятимуть розвитку музичного мислення, образно-емоційного мислення;
- формування, через застосування засобів музичної виразності, здатності до відтворення та художньої інтерпретації музичних творів.

У ціннісно-мотиваційній сфері

- формування потреби до активної участі в освітньому процесі;
- формування відповідальності за наявність результату у навчанні;
- формування музикальності як здатності до сприйняття музики та розуміння її інтонаційного змісту;
- набуття здатності учня до навчання;
- формування здатності вступати в комунікацію з викладачами та іншими учнями, а також вміння якісно та усвідомлено організовувати самостійні домашні заняття;
- набуття здатності активного, творчого сприйняття музики різних стилів та жанрів, а також навчального репертуару;
- набуття досвіду художньої інтерпретації музичних творів;
- формування спеціальних (виконавських) навиків та вмінь;
- збереження та розвиток у дітей живого безпосереднього відчуття музики, її розуміння;
- виховання любові до музики, відгуку на музичні враження;
- формування відчуття зацікавленості, радості творчості та інтересу до виконання завдання;
- формування у дітей пізнавального інтересу;
- пробудження та розвиток творчої активності учнів;
- формування активного інтересу до вивчення національної культури;
- формування зацікавленості у вивченні творів українських авторів та обробок українських народних мелодій;
- виховання толерантності між людьми в умовах полікультурного простору.

В емоційній сфері

- поетапне ефективне виховання музичного мислення засобами

інструментального, вокального музикування;

- формування осмисленого музикування;
- формування навичку пошукової активності, здатності до розумової діяльності;
- формування та розвиток уявлення, фантазії;
- набуття знань, формування вмінь та навичок, застосування знань, вмінь та навичок;
- розвиток вміння відтворювати музичні твори з належним ступенем емоційності та музикальності через засвоєння засобів музичної виразності;
- розкриття творчого потенціалу учнів;
- формування пізнавальної діяльності;
- засвоєння нових прийомів, виконавських навичок, закріплення та удосконалення набутих знань;
- розвиток емоційності через виховання навичку слухати себе;
- розвиток творчої самостійності.

У психомоторній сфері

- формування чуттєвих вражень в образно – художній, музично – звуковій, рухово – технічній сферах;
- набуття осмисленої розкутості та регулювання м'язового тону всього організму, що тісно переплітається зі сприйняттям музики, розвитком слуху, відчуттям ритму та взагалі музикальністю;
- забезпечення різнобічного комплексу передумов та оптимальних умов для осмисленого набуття навичок музичного, виразного та технічного напрямків;
- оволодіння ключовими виконавськими навичками, якісним звуком та чистою інтонацією за допомогою усвідомлення зв'язку правильно сформованих ігрових рухів і якісного звуковидобування;
- формування вміння повторювати за викладачем ігрові рухи;
- прагнення покращувати власний звук за допомогою напрацювання автоматичних рухів для поєднання, упорядкування навичок, що сприяє більш стабільному та впевненому виконанню;
- виховання волевих якостей, наполегливості, уваги, зосередженості;
- удосконалення засвоєних навичок;
- формування художньо – асоціативних уявлень про звук, про звукову картину музики.

Зміст навчання за Освітньою програмою базується на впровадженні сучасної та ефективної системи навчання музичному мистецтву, дитиноцентризмі (людиноцентризмі), що виявляється в можливості врахування та задоволення індивідуальних потреб кожного учня в загальному процесі навчання, створенні умов для професійної художньо-творчої самореалізації особистості учня,

модернізації змісту початкової мистецької освіти і розширення функцій школи, а також академічних свобод учасників освітнього процесу.

Нормативний строк навчання за Освітньою програмою становить 4 роки для учнів, які розпочали навчання у 6-8 років (перший-другий клас початкової загальноосвітньої школи).

Нормативний строк навчання за Освітньою програмою становить 3 роки для учнів, які розпочали навчання у 9 років.

Нормативний строк навчання за Освітньою програмою становить 2 роки для учнів, які розпочали навчання у 10 років та старше .

Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочати здобуття початкової мистецької освіти цього ж навчального року за заявою батьків (інших законних представників).

Особи з особливими освітніми потребами також можуть розпочинати здобуття початкової музично-інструментальної освіти елементарного підрівня за цією Освітньою програмою з будь-якого віку.

Тривалість опанування Освітньої програми учнями з числа осіб з особливими освітніми потребами визначається індивідуальним темпом набуття відповідних компетентностей та може бути збільшеною.

Основною формою здобуття початкової мистецької освіти за цією освітньою програмою є очна форма. У разі виникнення епідемічної ситуації та запровадження карантину, що унеможливилює проводити заняття в очній формі, освітній процес здійснюється дистанційно.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за типовою Освітньою програмою. Розпочати навчання за Освітньою програмою початкової мистецької освіти з музично-інструментального мистецтва на елементарному підрівні може

особа шкільного віку, яка при вступі демонструє виконання (спів) пісні за власним вибором, повторює за екзаменатором нескладний ритм та мелодію.

Загальний мінімальний нормативний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання на елементарному підрівні (4 роки) в класах інструментальної музики становить 840 годин з розрахунку 34 навчальних тижнів на рік:

Роки навчання	Середня кількість навчальних годин на тиждень	Кількість годин протягом навчального року (в середньому 35 тижнів)
на 1 та 2-му роках навчання	5	350

на 3 та 4-му роках навчання	7	490
Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання за Освітньою програмою (4 роки)		840

Загальний мінімальний нормативний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання на елементарному підрівні (3 роки) в класах інструментальної музики становить 665 годин з розрахунку 34 навчальних тижнів на рік:

Роки навчання	Середня кількість навчальних годин на тиждень	Кількість годин протягом навчального року (в середньому 35 тижнів)
на 1-му році навчання	5	175
на 2 та 3-му роках навчання	7	490
Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання за Освітньою програмою (3 роки)		665

Загальний мінімальний нормативний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання на елементарному підрівні (2 роки) в класах інструментальної музики становить 490 годин з розрахунку 34 навчальних тижнів на рік:

Роки навчання	Середня кількість навчальних годин на тиждень	Кількість годин протягом навчального року (в середньому 35 тижнів)
на 1-му році навчання	7	245
на 2-му році навчання	7	245
Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання за Освітньою програмою (2 роки)		490

Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи за 6-денним навчальними

тижнем (34 тижнів на навчальний рік).

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах закладу (далі – навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру елементарного рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення предметів за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Основною **формою організації освітнього процесу** є урок індивідуальний або груповий.

У межах уроку або в позаурочний час можливо використовувати різні форми і методи навчання - мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, уроки-семінари, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, перегляд (наживо чи в запису) вистав, виставок, відвідування концертів тощо.

Форми організації освітнього процесу можуть бути уточнені та розширені у змісті окремих навчальних дисциплін на засіданні відділів, в робочих навчальних програмах викладачів. Форми і методи навчання викладач обирає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи і забезпечуючи водночас набуття учнями компетентностей, визначених навчальними програмами з окремих навчальних дисциплін.

Творчі форми роботи – це один з провідних компонентів змісту цієї освітньої програми. Захоплення процесом творення є передумовою вияву індивідуальних якостей особистості через творчість та успішне засвоєння музично-теоретичного матеріалу навчальної дисципліни, виконавських компетентностей.

Наповнюваність груп для проведення групових занять з навчальних дисциплін становить:

«Музична грамота та практичне музикування» - 8-10 учнів

«Бесіди про мистецтво» - 8-10 учнів;

«Інструментальний ансамбль» (великий за складом) – залежно від складу від 4 до 12 учнів;

«Оркестр» (групи оркестру) - відповідно до складу в середньому 6 учнів;

«Хор» (групи хору) – 12 – 15 учнів.

У разі неможливості сформувати групу у зв'язку з недостатністю або перевищенням кількості учнів відносно зазначених нормативів контингенту учнів, допускається відхилення по наповнюваності груп у той чи інший бік не більше як на 20 % (окрім груп з вивчення навчальної дисципліни «Музична грамота та практичне музикування»). У разі значного перевищення контингенту (понад 20 %) поділ на групи загальної кількості учнів відповідного року навчання здійснюється відповідно до менших значень.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Мета контролю полягає у пошуку ефективних шляхів досягнення навчальних результатів кожного учня. При оцінюванні особистих досягнень учнів шкільного віку заборонено порівнювати їх з досягненнями інших учнів. Виставлення оцінок у балах учням шкільного віку (6 – 8 років) на першому або другому роках навчання не передбачено.

Упродовж навчання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти учні шкільного віку, за сприяння викладачів, опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках, розумінні, ставленні та їх корекції.

Завдання оцінювання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти - розкрити потенціал кожного учня, підтримувати та надихати його до подальшого навчання та музикування. Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для організації постійного спостереження за навчальним поступом. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється не за одиничні завдання, а за прогрес у опануванні дисципліни в цілому. Досягнення учня оцінюються відносно його навчального прогресу, а не за результатами порівняння його досягнень, складності опанованого репертуару тощо з досягненнями іншого учня.

Для оцінювання рівня навчальних досягнень учнів (нормативних результатів навчання) застосовуються форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль відбувається протягом навчального року за підсумками роботи під час навчальних занять у формі опитувань або прослуховувань (модульних та семестрових). Поточний контроль здійснюється з метою оперативного моніторингу результативності навчання учня та коригування педагогічних прийомів і методів, що застосовує до нього викладач.

Метою оцінювання учнів у перші роки навчання є:

- формування впевненості в собі, у своїх можливостях;
- відзначення будь-якого успіху;
- акцентування уваги на сильних сторонах, а не на помилках;
- діагностування досягнення на кожному з етапів навчання;
- адаптування освітнього процесу до здібностей дитини;
- запобігання відчуття страху помилки;
- виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню;
- стимулювання бажання вчитися та прагнення досягати максимально можливих результатів.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню кожного року навчання,

на якому перевіряється рівень набуття ключових компетентностей.

Наприкінці четвертого року навчання проводиться підсумковий контроль за освітніми компонентами:

1. «Музичний інструмент» - у формі іспиту.
2. «Музична грамота та практичне музикування» і «Бесіди про мистецтво» – у формі комплексного іспиту-співбесіди з виконанням творчого завдання;
3. «Хор» / «Оркестр» / «Ансамбль» - у формі публічного колективного виступу.

Оцінювання на четвертому році навчання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними Освітньою програмою мистецької школи та навчальними програмами дисциплін.

Учні, які в повному обсязі виконали вимоги до результатів навчання, визначених Освітньою програмою мистецької школи можуть бути рекомендованими до навчання на наступному підрівні за загально-мистецьким або початковим професійним спрямуванням.

Для оцінювання міри досягнення учнями результатів навчання елементарного підрівня початкової мистецької освіти застосовується:

вербальне (формувальне) оцінювання, яке передбачає діагностику досягнутих результатів та надання вербальної (усної та письмової) характеристики, а саме:

«має значні успіхи» - високий рівень;

«демонструє помітний прогрес» - достатній рівень;

«досягає результату за допомогою вчителя» - середній рівень;

«ще потребує уваги і допомоги» - початковий рівень.

бальне оцінювання, яке передбачає виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі.

Бальне оцінювання для учнів шкільного віку на першому і другому роках навчання не застосовується.

Бальне оцінювання передбачає поділ досягнутих результатів на 4 рівня:

1. Початковий (1-3 бали)
2. Середній (4-6 бали)
3. Достатній (7-9 балів)
4. Високий (10-12 балів).

Форми, види, зміст та строки проведення поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень учнів конкретизуються в типових/власних та робочих навчальних програмах дисциплін.

II. Нормативні результати та зміст (цілі) навчання

Опанування нормативного змісту навчання за Освітньою програмою передбачає досягнення результатів навчання в межах вимог навчальних програм, індивідуальних можливостей, психотипу та індивідуального темпу навчання учнів:

Вид компетентності	Зміст (цілі) навчання	Очікувані результати навчання
1. Загальна інтегрована компетентність	Формування здатності до: - самостійного пошуку відповіді на запитання та подолання проблемних ситуацій, аналізувати твір мистецтва, аргументувати свій вибір; - осмислення композиційних та жанрових властивостей мистецтва; - забезпечення сприятливих умов до подальшого навчання, здійснення навчального співробітництва учень – викладач; - опанування новими знаннями та навичками; - позначення зон найближчого розвитку, напрямку самостійної роботи, планування підготовки до контрольних заходів.	Самостійно (в процесі кваліфікованого педагогічного супроводу) виконує навчальні завдання, у тому числі самостійно обирає для вивчення твір, аргументує свій вибір, розбирає та вчить обрані музичні твори. Об'єктивно оцінює результати своєї навчальної діяльності. З розумінням ставиться до зауважень стосовно свого навчання. Вміє виділяти головне, аналізувати музичний текст, узагальнювати отримані знання та враження. Володіє навичками асоціативного мислення. Використовує для самоосвіти, різні джерела інформації. Має мотивацію до продовження навчання за фахом за освітньою програмою з музичного мистецтва базового (середнього) підрівня початкової мистецької освіти загально-мистецького або початкового професійного спрямування, або за освітніми програмами споріднених мистецтв. Виявляє інтерес до різних видів мистецтва, до відвідування концертів, виставок, вистав.

2. Мистецько-теоретична компетентність	Формування розуміння понять «мистецтво», видів та жанрів мистецтв, основних естетичних категорій, різновидів творів мистецтва. Створення середовища, що розвиває, сприяє художньо – естетичному вихованню особистості. Формування естетичних смаків, умов для підвищення інтересу до світової та вітчизняної культури для проявів індивідуальних творчих здібностей. Формування знань, що сприятимуть здатності до розуміння проявів культурного розмаїття. Формування здатності до спілкування на теми мистецтва, спілкування державною мовою.	Демонструє розуміння, поняття «мистецтво», основних естетичних категорій, інтерес до пізнання нового у мистецтві. Досвід слухання та свідомого сприйняття різноманітних творів мистецтва світових та вітчизняних митців, української національної культури. Висловлює особисте ставлення до творів мистецтва та пояснює його. Називає види мистецтв та жанри мистецьких творів. Виявляє розуміння культурного розмаїття, неповторності, самобутності творів народного мистецтва. Проявляє любов до українського (музичного) мистецтва.
---	---	--

3. Теоретично-практична компетентність в музичному мистецтві	Розвиток музичного слуху. Розвиток мелодичного, гармонічного, поліфонічного слуху музичного мислення, емоційної сфери, виконавської культури учня. Формування розуміння метро-ритмічної організації твору, апікатурних закономірностей, логіки розвитку музичного твору, розуміння необхідності розвитку технічних навиків виконавця, поняття «фактура». Формування готовності до самостійної роботи, розуміння художньої цінності музичних творів. Отримання знань про види та жанри музичного мистецтва / народного музичного мистецтва, форми музичних творів, засоби музичної виразності, їх характерні риси, відмінності. Отримання знань з музичної грамоти (усно та письмово): - графічна фіксація елементів музичної мови; - музично-ігрова та рухова діяльність; - виховання метроритмічного відчуття; - настроювання інтонаційно-мелодичного слуху; - аналіз музичних творів; - практичне музикування; - імпровізаційно-творча діяльність. Формування навиків написання одноголосного музичного диктанту, читання нот з листа, підбір на слух, транспонування, імпровізація на інструменті, правильного інтонування.	Називає види та жанри академічного музичного мистецтва та народного музичного мистецтва. Демонструє знання нотної грамоти, називає та застосовує в практичній роботі знаки альтерації, скрипковий та басовий ключі, розміри, основні лади, ритм, метр, тональності. Розрізняє основні градації динаміки, назви та позначення динамічних відтінків. Демонструє навички чистого інтонування голосом. Розрізняє темпи, їх назви та позначення. Демонструє знання основних елементів музичної мови (мотив, фраза, речення, період). Знає основні гармонічні функції, тональності. Читає ноти з листа (спираючись на аналіз музичного тексту) нескладні твори (2-3 року навчання). Підбирає по слуху знайомі мелодії. Демонструє початкові навички імпровізації на інструменті та голосом. Здійснює невелику образно-звукову імпровізацію на фортепіано зі звуконаслідуванням, використовуючи звуки різних регістрів, штрихи, динамічні відтінки. Створює та виконує акомпанемент до вивчених мелодій у вигляді органного пункту на тонічній квінті або ритмічного <i>ostinato</i>. Володіє навиками запису одноголосного музичного диктанту. Демонструє розуміння взаємозв'язку між звуком та його графічним зображенням. Демонструє художньо - образне мислення. Розуміє та використовує в навчанні професійну музичну термінологію державною мовою. Називає авторів творів, епоху, в яку вони творили, стиль та жанр виконуваного твору. Демонструє розуміння логіки розвитку музичного твору.
---	--	---

4. Музично-виконавська компетентність	Формування ігрового апарату, знання основних засобів звуковидобування. Формування вміння аргументувати свій вибір. Формування розуміння композиційних та жанрових особливостей музичного матеріалу, виховання музичного смаку. Формування розуміння фактури, форми, характеру, стилю творів, що вивчають та слухають. Формування навичку ансамблевої гри. Формування музичного слуху, навичку інтонування на інструменті. Розвиток виконавських навичок гри на інструменті в межах, передбачених навчальною програмою з фаху (основні аплікатурні формули, поняття про динамічну шкалу та її відтворення на інструменті тощо). Виконання музичних творів з відповідним ступенем емоційності та музикальності.	Під час гри на інструменті демонструє добре організований та відповідно розвинений ігровий апарат. Демонструє володіння належним рівнем виконавської техніки. Володіє культурою звуковидобування/звукоутворення на основі постійного слухового контролю. Відтворює музичні твори з точним застосуванням передбачених засобів музичної виразності, що необхідні для розкриття характеру музичного твору. Розуміє зміст, характер, фактуру, форму музичного твору під час виконання або прослуховування. Проявляє творче мислення. Демонструє здатність до відтворення та художньої інтерпретації музичних творів. Демонструє навички ансамблевої гри. Виконує програмні твори відповідно до своїх здібностей.
5. Компетентність колективної взаємодії в мистецтві	Виконання програмних творів в ансамблі, хорі (оркестрі). Усвідомлення ролі та відповідальності кожного учасника колективу в досягненні спільного результату.	Узгоджує та координує власні виконавські дії з іншими учасниками ансамблю. Виконує твори у хоровому колективі та/або оркестрі (ансамблі). Демонструє розуміння своєї ролі в виконавському колективі та, відповідальності за спільний результат виконання.

6. Компетентність з публічного музичного виступу	Культура публічного мистецького виступу, охайний зовнішній вигляд, настрій. Сміливість та готовність виступати перед аудиторією.	Грає з настроєм. Не боїться виступати перед аудиторією. Не втрачає сценічної витримки, у випадку помилки не губиться, продовжує виступ, не втрачає контролю над ситуацією. Має бажання виступати на сцені, має розуміння відповідальності за виступ. Охоплює та відтворює музичну форму твору під час виступу. Має гарний зовнішній сценічний вигляд.
--	--	---

Конкретні очікувані результати навчання учнів за окремими освітніми компонентами визначаються навчальними програмами дисциплін та робочими навчальними програмами.

III. Перелік освітніх компонентів: нормативний зміст освіти

Нормативний зміст Освітньої програми елементарного підрівня з музичного мистецтва, інструментальні класи складається з інваріантного та варіативного складників, які є однаково обов'язковими для включення до програми навчання учнів і являє собою єдиний комплекс освітніх компонентів, опанування яких забезпечує досягнення нормативних результатів навчання.

Інваріантний складник змісту початкової освіти елементарного підрівня - це мінімальний нормативний складник, який не може бути меншим встановленого обсягу і повинен охоплювати весь спектр освітніх компонентів, визначених Освітньою програмою.

Варіативний складник Освітньої програми, спрямований на поглиблення фахових компетентностей учня, забезпечення індивідуального підходу, індивідуального темпу здобуття освіти, право вибору освітніх компонентів відповідно до інтересів та потреб учня, сприяє здійсненню індивідуальної траєкторії розвитку особистості.

Варіативний складник використовується для:

- запровадження навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем фахом, або з інших інструментів, видів мистецтва тощо. У такому випадку зміст варіативного складника формується з навчальних дисциплін, видів діяльності за вибором учня та викладача, враховуючи можливості мистецької школи;
- підсилення навчальних дисциплін інваріантного складника;
- репетицій, підготовки до конкурсів, інших публічних виступів, створення

концертних програм;

- створення умов для здобуття сучасної та якісної освіти відповідно до вимог суспільства, запитів особистості, з урахуванням психофізичного розвитку учня та допустимого рівня навантаження для різних вікових категорій.

Розподіл годин варіативного складника здійснюється щороку педагогічною радою мистецької школи і відображається в робочому навчальному плані. Рішення про такий розподіл приймається з урахуванням профільного спрямування, кадрового забезпечення, матеріально-технічної бази школи, а також бажання учнів.

Варіативність змісту початкової музичної освіти елементарного підрівня реалізується також через запровадження в навчальних програмах дисциплін резервного часу.

Для елементарного підрівня початкової музичної освіти, інструментальні класи (4 роки навчання) є обов'язковими такі освітні компоненти:

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження, на одного учня на весь строк навчання, годин*
<i>Інваріантний складник</i>	
Музичний інструмент, усього	210
Музична грамота та практичне музикування, усього	140
Шумовий оркестр	70
Бесіди про мистецтво, усього (на 3 та 4-му роках навчання)	70
Хор / інструментальний ансамбль (колективне музикування), усього	210
<i>Варіативний складник, усього</i>	140
Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання за освітньою програмою (4 роки) за стандартом, усього (та середня кількість годин тижневого навантаження)	840
на 1 та 2-му роках навчання	350 (5)
на 3 та 4-му роках навчання	490 (7)

Для елементарного підрівня початкової музичної освіти, інструментальні класи (3 роки навчання) є обов'язковими такі освітні компоненти:

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження, на одного учня на весь строк навчання, годин*
Інваріантний складник	
Музичний інструмент, усього	175
Музична грамота та практичне музикування, усього	157,5
Бесіди про мистецтво, усього (на 3 та 4-му роках навчання)	70
Хор / інструментальний ансамбль (колективне музикування), усього	192,5
Варіативний складник, усього	70
Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання за освітньою програмою (3 роки) за стандартом, усього (та середня кількість годин тижневого навантаження)	665
на 1 - му році навчання	175 (5)
на 2 та 3 - му роках навчання	490 (7)

Для елементарного підрівня початкової музичної освіти, інструментальні класи (2 роки навчання) є обов'язковими такі освітні компоненти:

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження, на одного учня на весь строк навчання, годин*
Інваріантний складник	
Музичний інструмент, усього	140
Музична грамота та практичне музикування, усього	105
Бесіди про мистецтво, усього	105
Хор / інструментальний ансамбль (колективне музикування), усього	105
Варіативний складник, усього	35
Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня на весь строк навчання за освітньою програмою (2 роки) за стандартом, усього (та середня кількість годин тижневого навантаження)	490

на 1 - му році навчання	245 (7)
на 2 - му році навчання	245 (7)

Установлена кількість навчальних годин розрахована на кожного учня, який навчається за Освітньою програмою і становить мінімальний обсяг, необхідний для опанування змісту освіти, визначеною власною освітньою програмою, зменшення якого не допускається.

Кількість годин навчального навантаження, визначених Освітньою програмою мистецької школи, є основою для розрахунку концертмейстерських годин, які плануються згідно з потребами освітнього процесу для уроків з навчальних дисциплін «Музичний інструмент» (окрім музичних інструментів: фортепіано, бандура, акордеон, гітара), «Хор», «Інструментальний ансамбль (оркестр)» (для кожної групи), відповідних дисциплін та форм роботи, передбачених варіативним складником.

Кількість концертмейстерських годин для забезпечення освітнього процесу визначається з розрахунку:

не більше 50 % годин аудиторних індивідуальних занять (уроків), передбачених робочим навчальним планом (на кожного учня) та у випадках, передбачених навчальною програмою;

не більше 100 % годин аудиторних групових занять (уроків), передбачених робочим навчальним планом (на кожну групу учнів);

не більше 100 % годин, передбачених для зведених репетицій хору/оркестру;

не більше 50 % годин, передбачених для вивчення навчальних дисциплін варіативного складника: другий музичний інструмент, ритміка, інструментальний ансамбль (для учнів класу фортепіано, а також тих, хто як форму колективного музикування обрав «Хор»), постановка концертних номерів, сольний спів, танець.

Кількість концертмейстерських годин для забезпечення освітнього процесу кожного навчального року зазначається в робочому навчальному плані та затверджується педагогічною радою.

Планування та організація освітнього процесу.

Навчальний план, розміщений у Освітній програмі закладу, деталізує зміст і структуру освітнього процесу.

У навчальному плані зазначаються дисципліни, викладання яких потребує супроводу концертмейстера та зазначаються особливості розрахунку навчального навантаження.

На основі навчального плану мистецької школи складають на кожен навчальний

рік робочий навчальний план, який є підставою для розрахунку кількості педагогічних (викладацьких та концертмейстерських) годин і ставок, необхідних для виконання Освітньої програми мистецької школи. Логічна послідовність вивчення та конкретний зміст освітніх компонентів розкривається у навчальних програмах відповідних навчальних дисциплін.

Повноцінність початкової музичної освіти елементарного підрівня забезпечується реалізацією нормативного змісту та обсягу навчального навантаження, передбаченого цією Освітньою програмою.

Планування та організація освітнього процесу за робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою мають працювати на створення максимально сприятливого середовища для учнів з урахуванням їх віку, рівня психофізіологічного розвитку та з дотриманням санітарних норм.

При складенні розкладу занять (уроків) для учнів з числа дітей 6-8 років або осіб з особливими потребами рекомендується рівномірно розподіляти навчальне навантаження кожного учня протягом тижня з розрахунку не більше 2-3 заняття (уроки) на день.

Навчальна дисципліна «Бесіди про мистецтво» є загальною інтегрованою дисципліною і поділ на групи для її вивчення може відбуватися без урахування фаху учня.

Усі учні початкової музичної освіти елементарного підрівня повинні набути передбачені освітньою програмою компетентності колективного музикування в межах однієї з навчальних дисциплін:

«Інструментальний ансамбль/Оркестр» - для учнів, фахом яких є один з оркестрових інструментів, або «Хор» - для учнів, фахом яких є «Фортепіано».

У межах вивчення навчальної дисципліни «Інструментальний ансамбль/Оркестр» планування освітнього процесу для учнів, фахом яких є оркестрові інструменти, може відбуватися у формі гри в сталому ансамблі / гри в ансамблях, різних за складом / гри в оркестрі (за наявності). Вибір форми колективного музикування здійснюється за рекомендацією викладача та/або за бажанням учня.

Учні інших інструментальних класів закладу за бажанням можуть продовжувати вивчення навчальної дисципліни «Хор/Вокальний ансамбль» на другому-четвертому роках навчання за умови вивчення ними навчальної дисципліни «Інструментальний ансамбль/Оркестр» в рамках варіативного складника.

Рішення про розподіл учнів на групи колективного музикування приймається колегіально викладачами дисциплін з фаху, «Інструментального ансамблю (оркестру)» та «Хору» з урахуванням бажання, інтересів учнів та можливостей мистецької школи.

Рекомендації щодо планування вивчення дисциплін в межах варіативного складника.

Варіативна складова Освітньої програми направлена на реалізацію індивідуальної траєкторії розвитку особистості, що забезпечує застосування методів, які використовуються при роботі над музичним твором, теоретичним аналізом, формуванні творчого потенціалу учнів, зацікавленості у набутті виконавського досвіду.

Розподіл годин, передбачених для реалізації варіативного складника цієї освітньої програми на першому та другому роках навчання здійснюється залежно від поставлених викладачем педагогічних цілей та підходів мистецької школи до організації освітнього процесу в наступний спосіб:

1) Запровадження навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем фахом, або з інших інструментів або видів мистецтва тощо.

Зокрема, рекомендованими навчальними дисциплінами за вибором є: другий музичний інструмент, читання нот з листа, імпровізація для початківців, інструментальний ансамбль (для учнів класу фортепіано, а також тих, хто як форму колективного музикування обрав «Хор»), постановка концертних номерів, постановка музичних вистав, ансамблі малих форм, сольний спів (для класу бандури), шумовий оркестр, сценічна мова, музична грамота, сольфеджіо тощо.

У разі застосування цього способу розподілу варіативного складника педагогічна рада може передбачати таку ж саму кількість годин, яка передбачається для фаху, на вивчення іншого музичного інструменту, утворюючи інститут партнерства між викладачами з різних інструментів, що позитивно впливатиме на обсяг їх педагогічного навантаження та створення додаткових учнівських виконавських колективів.

2) Запровадження додаткових 0,5 або 1 години варіативного складника для підсилення навчальних дисциплін інваріантного складника «Музичний інструмент» (фах) здійснюється з урахуванням специфіки інструменту та у разі:

- виявлення у учня особливих музичних здібностей, що передбачає необхідність опанування ним більш складного навчального матеріалу та формування ширших компетентностей, ніж передбачені типовою/власною навчальною програмою;
- значного відставання учня від планових показників навчальних досягнень з цієї дисципліни (критично низького темпу засвоєння навчального матеріалу), виявлених за результатами поточного контролю.

1) Планування не більше 1 години (щотижнево або сукупно раз на місяць чи на півроку) на проведення репетицій (у тому числі зведених), підготовки до

конкурсів, інших публічних виступів, створення концертних програм тощо.

При розподілі обсягу навчального навантаження на цілі, зазначені в цьому пункті, необхідно враховувати, що загальний відведений обсяг може бути теж поділений на частини за видами діяльності.

Розподіл годин варіативного складника на третьому-четвертому роках навчання може здійснюватися у вище вказаному порядку.

Увесь перерозподіл годин фіксується в робочому навчальному плані, який щорічно затверджується директором мистецької школи. Для цього всі навчальні дисципліни варіативного складника конкретизуються в лівому стовпці «Навчальні дисципліни» з визначенням відповідної кількості годин на їх вивчення. Якщо години варіативного складника розподіляються для підсилення навчальної дисципліни інваріантного складника, то ці години додаються до нормативної кількості годин, передбачених навчальним планом для відповідної дисципліни. Якщо певний обсяг навчального навантаження спрямовується на репетиції, підготовку до конкурсів тощо і планується сукупно (раз на місяць чи на півроку), то цей обсяг вказується в крайньому правому стовпці навчального плану «Усього годин».

IV. Інструменти системи внутрішнього забезпечення якості елементарного підрівня початкової мистецької освіти.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти школи елементарного підрівня передбачають здійснення таких процедур і заходів:

- удосконалення освітньої діяльності, що сприяє зростанню позитивного іміджу школи;
- оновлення методичної бази освітньої діяльності шляхом здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, у тому числі наскрізних, навчальних програм дисциплін, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, засобів оцінювання та методів демонстрування результатів навчання, навчально-методичних матеріалів, бібліотечних фондів мистецької школи;
- контроль за виконанням навчальних планів Освітньої програми мистецької школи, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх удосконалення;
- щорічне оцінювання освітнього процесу за кожною навчальною дисципліною учнями, їхніми батьками або іншими законними представниками за результатами добровільного опитування;
- збереження, а при можливості, збільшення контингенту учнів;
- створення необхідних умов для підвищення фаховою кваліфікаційного рівня педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів та інформаційних систем для

ефективного управління та організації освітнього процесу за Освітньою програмою;

- забезпечення публічного висвітлення інформації про освітню діяльність школи;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища мистецької школи (контроль та поточне коригування взаємодії викладача й учня в організації і забезпеченні освітнього процесу);
- інших процедур і заходів.

Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості початкової музичної освіти складаються з наступних компонентів:

Кадрове забезпечення освітньої діяльності. В основу формування системи підбору педагогічних кадрів у школі покладено наступні критерії: професіоналізм, відповідна фахова освіта, наявність педагогічних та творчих здібностей, внутрішня потреба до вдосконалення своєї фахової компетентності, високі моральні якості та професійна етика.

Посаду викладача, концертмейстера може обіймати особа, яка має фахову передвищу (середню спеціальну) музичну освіту або вищу музичну освіту, належний рівень професійної підготовки, відповідну педагогічну кваліфікацію, яка здатна забезпечити результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в закладі.

Навчально-методичне забезпечення. Наявність комплексу методичних матеріалів, необхідних для провадження освітнього процесу: освітньої (освітніх) програми (програм), навчального плану, робочих навчальних планів, навчальних програм, робочих навчальних програм викладачів, репертуарних списків, тощо, які відповідають змісту Освітньої програми, підручників, навчальних, навчально-методичних посібників, авторських методичних розробок, методичних рекомендацій, індивідуальних завдань, комп'ютерних презентацій, ілюстративних матеріалів, фоно- та відеохрестоматій, довідкової та іншої навчальної літератури відповідно до змісту навчальних програм, комплексів для проведення контрольних заходів (для теоретичних дисциплін) та методик і критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Матеріально-технічне забезпечення. Наявність відповідних приміщень (навчального корпусу) для провадження освітнього процесу з необхідним набором основних технічних засобів, музичних інструментів, обладнаних класів (аудиторій) для колективного музикування, приміщень для педагогічних працівників, службових та допоміжних приміщень, які забезпечені навчальними та офісними меблями, комп'ютерною технікою, музичними інструментами, обладнанням та програмним забезпеченням, використання яких передбачають навчальні дисципліни, а також підсобні (санітарно-побутові) приміщення та

засоби.

Якість проведення навчальних занять. Здійснення моніторингу навчально-методичного рівня проведення викладачем навчальних занять, аналіз ефективності використання існуючих та впровадження в освітній процес різноманітних сучасних художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Виконання норм законодавства щодо ведення освітнього процесу державною мовою. Упровадження в межах своїх повноважень виконання актів законодавства щодо всебічного розвитку та функціонування української мови як державної під час освітнього процесу, забезпечення ведення документації, оформлення наочності, організації та проведення творчих заходів, урочистостей, оформлення класів написами державною мовою.

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) - відстеження результатів навчання учнів, їх прогнозування та коригування на їх основі педагогічних методів і прийомів для засвоєння учнями компетентностей, необхідних для досягнення навчальної мети.

Моніторингові дослідження навчальних досягнень учнів на шкільному рівні проводяться шляхом поточного та підсумкового контролю якості засвоєння знань, рекомендаціями щодо їх проведення та передбачають збирання первинних даних, аналіз і оцінку досягнень учнями результатів навчання (компетентностей), формування і ведення бази даних, завдань, тестів, виступів, іншого інструментарію для оцінки якості освітньої діяльності мистецьких шкіл та (або) якості початкової мистецької освіти та визначення якості та ефективності роботи педагогічних працівників.

Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової мистецької освіти елементарного підрівня, вчасно приймати необхідні педагогічні рішення стосовно опанування нормативною змісту та підвищення якості надання освітніх послуг школою.

Моніторинг відвідування учнями навчальних занять, передбачених навчальним планом та завершення повного курсу навчання - система заходів контролю за відвідуванням учнями навчальних занять, виконанням навчальних планів та освітньої програми початкової мистецької освіти елементарного підрівня із застосуванням різноманітних методів і форм підвищення мотивації учнів до навчання, що проводиться з метою забезпечення конституційного права громадян на здобуття та завершення повного курсу навчання в школі.